

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	2Nc/4/2024
Identifikačné číslo spisu:	3108207023
Dátum vydania rozhodnutia:	26.06.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Alena Adamcová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:3108207023.2

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobcov: 1/ D. R., nar. XX. XX. XXXX, bytom L., 2/ D. R., nar. XX. XX. XXXX, bytom L., obaja zastúpení: JUDr. Jozef Uj, bytom Hrabovská 92/9, Trenčín, proti žalovaným: 1/ T. E., rod. L., nar. XX. XX. XXXX, bytom D., 2/ G. T., rod. L., nar. XX. XX. XXXX, bytom N., 3/ N. W., rod. W., nar. XX. XX. XXXX, bytom L., 4/ K. W., nar. XX. XX. XXXX, bytom L., 9a/ K. F., nar. XX. XX. XXXX, bytom D., 9b/ C. E., nar. XX. XX. XXXX, bytom D., 10/ C. E., rod. T., nar. XX. XX. XXXX, bytom D., 11/ B. G., nar. XX. XX. XXXX, bytom G., 12/ B. E., nar. XX. XX. XXXX, bytom L., 13/ B. R., nar. XX. XX. XXXX, bytom D., 14/ B. V., nar. XX. XX. XXXX, bytom D., žalovaní 1/, 2/, 4/, 10/, 11/, 12/, 13/ zastúpení Mgr. Renátou Makišovou, Slovenský zväz záhradkárov Základná organizácia 15-71, Trenčín - Kubra a žalovaným 14/ B. V., o vypratanie nehnuteľností a iné, vedenom na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 18C/77/2008, o vylúčení sudkyň Krajského súdu v Trenčíne z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 8Co/3/2024, takto

rozhodol:

Sudkyňa Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Iveta Sopková n i e j e v y l ú č e n á z prejednávania a rozhodovania vecí vedenej na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 8Co/3/2024.

Odôvodnenie

1. V konaní vedenom Krajským súdom v Trenčíne (ďalej aj „krajský súd“) pod sp. zn. 8Co/3/2024 vzniesli žalobcovia námietku zaujatosti sudkyne Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Ivety Sopkovej a predsedníčky Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Ivety Záleskej podaním z 27. mája 2024, ktoré bolo doručené Krajskému súdu v Trenčíne dňa 28. mája 2024. Poukázali na skutočnosť, že JUDr. Sopková sama vyjadrila možné vnútorné pochybnosti o svojej nestrannosti z dôvodu, že jej vec bola v minulosti pridelená (viď nižšie). JUDr. Záleská pri rozhodovaní o oznámení podľa § 50 CSP svoje pochybnosti nevyjadrila, aj keď pri niektorých zo strán tohto konania v minulosti v inom konaní tak učinila - namietala svoju zaujatosť v inom konaní, kde niektorá zo strán vystupovala.

1.1. Sudkyňa Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Iveta Sopková dňa 24. 04. 2024 oznámila podľa § 50

ods. 1 CSP predsedníčke krajského súdu skutočnosti, pre ktoré by sa mohla stranám sporu javiť ako zaujatá, a teda vylúčená z prejednávania a rozhodovania sporu vo veci vedenej na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 18C/77/2008. S poukazom na § 49 ods. 2 CSP uviedla, že dňa 14. 02. 2013 jej bola na Okresnom súde Trenčín pridelená vec sp. zn. 18C/77/2008. Následne dňa 21. 05. 2013 bola predmetná vec v rámci prerozdelenia spisov pridelená JUDr. Petrovi Hvizdošovi, ktorý vec meritórne prejednal a rozhodol. V predmetnej veci v období od 14. 02. 2013 do 21. 05. 2013 sudkyňa nekonala a vo veci nevydala žiadne procesné ani meritórne rozhodnutie.

1.2. V uznesení zo 6. mája 2024 sp. zn. Spr/710/2024 predsedníčka krajského súdu JUDr. Iveta Záleská dospela k záveru, že na strane JUDr. Ivety Sopkovej nie sú splnené zákonné podmienky na použitie § 49 ods. 2 CSP a na jej vylúčenie z prejednávania a rozhodovania sporu vedeného na Krajskom súde v Trenčíne pod sp. zn. 8Co/3/2024 vo veci Okresného súdu Trenčín sp. zn. 18C/77/2008, pretože ako sudkyňa súdu prvej inštancie vec neprejednávala, nerozhodovala a vo veci meritórne nerozhodla.

2. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej aj „najvyšší súd“) posudzoval opodstatnenosť vznesenej námietky zaujatosti sudcov Krajského súdu v Trenčíne len vo vzťahu k JUDr. Ivete Sopkovej, ktorá má ako zákonný sudca prejsť a rozhodnúť vec vedenú Krajským súdom v Trenčíne pod sp. zn. 8Co/3/2024 (o odvolaní proti meritórnemu rozsudku Okresného súdu Trenčín zo 16. júna 2023 č. k. 18C/77/2008-608). Voči ďalším členom senátu námietka zaujatosti nesmerovala a predsedníčka krajského súdu nie je v predmetnej veci zákonným sudcom.

3. Zákonným sudcom je sudca (samosudca alebo člen senátu) miestne, vecne a funkčne príslušného súdu, ktorý má konať podľa rozvrhu práce prijatého v súlade so zákonom (pozri napr. I. ÚS 8/94, II. ÚS 15/96, II. ÚS 43/97, II. ÚS 47/99, III. ÚS 31/01).

4. Sudkyňa krajského súdu JUDr. Iveta Sopková, ktorej spolu s ďalšími členmi senátu bola podľa rozvrhu práce vec pridelená na rozhodnutie, k obsahu vznesenej námietky odkázala na svoje predchádzajúce oznámenie (bod 1.1.) a uviedla, že strany sporu nepozná a nemá k nim ani k predmetu sporu žiadny vzťah.

4.1. Predsedníčka krajského súdu JUDr. Iveta Záleská uviedla, že k veci samej v odvolacom konaní sp. zn. 8Co/3/2024 nemala ako predsedníčka krajského súdu a ani ako sudkyňa krajského súdu žiaden vzťah, vyžadujúci posúdenie jej zaujatosti alebo nezaujatosti. Predmetom jej rozhodovania v postavení predsedníčky krajského súdu boli len skutočnosti oznámené sudkyňou, predsedníčkou senátu a spravodajkyňou JUDr. Ivetou Sopkovou.

5. Najvyšší súd posudzoval opodstatnenosť tvrdenej možnosti vzniku pochybností o nezaujatosti sudkyne Krajského súdu v Trenčíne z aspektu existencie dôvodov, pre ktoré je sudca vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu.

6. Podľa § 49 ods. 1 a 2 CSP sudca je vylúčený z prejednávania a rozhodovania sporu, ak so zreteľom na jeho pomer k sporu, k stranám, ich zástupcom alebo osobám zúčastneným na konaní možno mať odôvodnené pochybnosti o jeho nezaujatosti. Vylúčený je i sudca, ktorý prejednával a rozhodoval ten istý spor na súde inej inštancie.

7. Osobitným prípadom pomeru sudcu k veci je skutočnosť, že rozhodoval o veci na súde inej inštancie. V tomto prípade stačí, že sudca o veci rozhodoval, či už ako samosudca, alebo v senáte v inštančnom postupe. Platí teda, že sudca vyššieho súdu (spravidla krajského) je vylúčený z rozhodovania vecí, pokiaľ rozhodoval o veci na súde nižšej inštancie (spravidla okresnom). To platí aj naopak, teda po vrátení veci súdu nižšej inštancie na ďalšie konanie je sudca, ktorý rozhodoval o veci na súde vyššej inštancie, vylúčený. Rovnako to platí aj v prípade rozhodovania o dovolaní ako mimoriadnom opravnom prostriedku. Súdna prax za určitých okolností za osobitný dôvod vylúčenia sudcu pre jeho pomer k sporu považuje aj jeho účasť na pojednávaní, na ktorom bolo vykonávané dokazovanie. Sudca, ktorý vec prejednával na súde nižšej inštancie a vykonával dokazovanie (vypočúval svedkov, uskutočnil

ohliadku a pod.), je vylúčený z jej prejednávania a rozhodovania v odvolacom konaní, a to aj vtedy, ak vo veci meritorne nerozhodol. Berie sa do úvahy, že sudca, ktorý v rámci dokazovania osobne vykonáva dôkazy, má možnosť vnímať a následne ich hodnotiť z hľadiska preukázania skutočností, ktoré sú predmetom dokazovania, celkovejšie než sudca odvolacieho súdu, ktorý sa s týmito dôkazmi zoznamuje iba prostredníctvom zápisnice o pojednávaní súdu prvej inštancie (BAJÁNKOVÁ, Jana, § 49 [Dôvody vylúčenia]. In: ŠTEVČEK, Marek, FICOVÁ, Svetlana, BARICOVÁ, Jana, MESIARKINOVÁ, Soňa, BAJÁNKOVÁ, Jana, TOMAŠOVIČ, Marek, Civilný sporový poriadok, 1. vydanie, Praha: C. H. Beck, 2016, s. 209-210, marg. č. 5.).

7.1. Samotnú skutočnosť, že sudca sa stal na súde nižšieho stupňa v určitej právnej veci zákonným sudcom bez toho, že by sa podstatným procesným spôsobom podieľal na rozhodovaní vo veci, bez ďalšieho nemožno považovať za dôvod jeho vylúčenia z prejednávania a rozhodovania veci na súde vyššieho stupňa podľa § 14 ods. 2 OSP. Podľa Najvyššieho súdu Slovenskej republiky rovnako platí, že sudca bez ďalšieho nie je vylúčený z prejednávania a rozhodovania veci, ak síce rozhodoval vo veci na súde nižšieho stupňa, ale má rozhodnúť o niečom inom, než o veci samej, a teda ním na súde nižšieho stupňa získané vedomosti o veci samej nie sú významné z hľadiska jeho rozhodnutia o inej, od veci samej odlišnej otázke na súde vyššieho stupňa. Pojem rozhodovania v zmysle ustanovenia § 14 ods. 2 OSP, nie je možné stotožňovať iba s rozhodovaním vo veci samej a sudca je podľa tohto ustanovenia vylúčený aj vtedy, ak (len) procesne pôsobil v konaní na súde iného stupňa v takom kvalitatívnom a kvantitatívnom rozsahu, že získal o veci vedomosť takej povahy, že to vyvoláva pochybnosť o vnútornej nezávislosti súdnych inšancií, o legalite aplikovaných poznatkov a vo svojich dôsledkoch aj pochybnosť o jeho sudcovej nestrannosti (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 8Nc/40/2014).

7.2. Pre správnu aplikáciu uvedeného ustanovenia (§ 14 ods. 2 OSP) však nie je postačujúce vychádzať len z jeho doslovného gramatického výkladu, ale je potrebné rešpektovať i jeho účel a zmysel. Týmto účelom a zmyslom je zabezpečenie spravodlivého inštančného konania, t. j. aby vec bola na základe opravného prostriedku preskúmaná nezávisle na predchádzajúcom rozhodnutí. Na súde vyššieho stupňa treba za vylúčeného považovať nielen sudcu, ktorý na súde nižšieho stupňa vo veci rozhodoval, ale aj sudcu, ktorý na súde nižšieho stupňa vo veci pôsobil vo významnom procesnom rozsahu, napr. tak, že vykonával dokazovanie (uznesenie najvyššieho súdu sp. zn. 6Cdo/279/2019, porovnaj aj uznesenia sp. zn. 1Nc/42/2011 a sp. zn. 1Nc/12/2012, príp. rozsudok najvyššieho súdu sp. zn. 5Cdo/59/2022).

8. Ako vyplýva z citovaného komentára i pomerne konštantnej súdnej praxe, výňatky ktorej sú vyššie citované, skutočnosť, že bol sudca zákonným sudcom na jednej inštancii, ak potom rozhodoval na inom stupni v časti konania na inej inštancii, sama osebe neznamena, že by bol v konaní na inej inštancii v danej veci vylúčený. Počas účinnosti predchádzajúcej procesnej právnej úpravy do 30. 06. 2016 (zákon č. 99/1963 Z. z. Občiansky súdny poriadok) bolo dôvodom na vylúčenie len rozhodovanie v rovnakej veci na súde iného stupňa. Ako ale vidieť z citovaných rozhodnutí, judikatúra najvyššieho súdu rozviedla (rozšírila) dôvod na vylúčenie aj na inú činnosť sudcu v konaní tak, že po rekodifikácii civilného procesu bola vyjadrená legislatívnym pojmom prejednávanie veci. Na rozhodnutie, či predmetná sudkyňa JUDr. Sopková je vylúčená z rozhodovania na odvolacom súde, bolo potrebné určiť, či jej činnosť v predmetnej veci ako sudkyne Okresného súdu Trenčín napĺňa znaky rozhodovania a prejednávania sporu podľa ustanovenia § 49 ods. 2 CSP.

9. Podľa ustanovenia § 177 ods. 1 CSP súd nariadi na prejednanie veci samej pojednávanie. Z uvedeného možno vyvodit' záver, že aby bolo možné o spore konštatovať ako o prejednanom, resp. že sa „prejednával“, je potrebné, aby bolo nariadené pojednávanie, na ktorom sa vykonávalo dokazovanie. Pokiaľ by takto pojednával sudca, ktorého zaujatosť sa skúma, mohol by byť uplatnený dôvod na vylúčenie podľa ustanovenia § 49 ods. 2 CSP. Možno tu ešte uvažovať o doručovaní jednotlivých vyjadrení a podaní medzi stranami sporu podľa § 167 CSP, prípadne o predbežnom prejednaní sporu podľa § 168 a nasl. V týchto fázach konania totiž má sudca možnosť nadobudnúť vedomosti o prejednávaní veci a osobne sa s osobnými prejavmi strán sporu a ich návrhmi na dokazovanie, resp. jednotlivými dôkaznými prostriedkami oboznámiť. Obzvlášť, keď ustanovenie § 177 ods. 2 CSP ustanovuje výnimky, kedy nie je nevyhnutné na prejednanie veci nariadiť pojednávanie.

10. V predmetnej veci však k u žiadnej z vyššie uvedených skutočností nedošlo. Z obsahu spisu vedeného na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 18C/77/2008 vyplýva, že dňa 18. 03. 2008 došla okresnému súdu žaloba žalobcov 1/, 2/ proti žalovaným 1/ - 14/, ktorou sa domáhali vypratania pozemkov a zdržania sa akýchkoľvek zásahov do vlastníckych práv. Podľa potvrdenia elektronickej podateľne bola vec zapísaná do súdneho registra „C“ pod sp. zn. 18C/77/2008 a pridelená na prejednanie a rozhodnutie JUDr. Gabriele Janákovskej dňa 18. 03. 2008. Podľa potvrdenia elektronickej podateľne bola predmetná vec podľa pokynu č. 106/2008 Spr 775/2008 prerozdelená a pridelená na prejednanie a rozhodnutie Mgr. Beáte Matuškovskej dňa 26. 06. 2008. Podľa potvrdenia elektronickej podateľne bola predmetná vec podľa pokynu č. 4/VI Spr 16/2010 prerozdelená a pridelená na prejednanie a rozhodnutie Mgr. Martiny Trnavskej dňa 05. 01. 2010. Podľa potvrdenia elektronickej podateľne bola predmetná vec podľa pokynu č. 21/13-I. Spr 214/2013 prerozdelená a pridelená na prejednanie a rozhodnutie JUDr. Ivete Sopkovej (č. l. 114 súdneho spisu) dňa 14. 02. 2013. Dňa 26. 02. 2013 vykonala súdna tajomníčka súdneho oddelenia lustráciu na stav konania vedeného na Okresnom súde Trenčín pod sp. zn. 19C/25/2009 - úradný záznam na č. l. 115 súdneho spisu. Podľa potvrdenia elektronickej podateľne bola predmetná vec podľa pokynu č. 49/2013-V. Spr 668/2013 prerozdelená a pridelená na prejednanie a rozhodnutie Mgr. Petrovi Hvizdošovi dňa 21. 05. 2013 (č. l. 116 súdneho spisu). Od tohto dňa vec prejednával, vo veci rozhodoval a vo veci dňa 16. 06. 2023 meritórne rozhodol Mgr. Peter Hvizdoš, proti ktorého rozsudku podali žalobcovia odvolanie.

11. Zo spisu Okresného súdu Trenčín sp. zn. 18C/77/2008 je zrejmé, že v období od 14. 02. 2013 do 21. 05. 2013, v ktorom bola vec pridelená v rámci prerozdelenia JUDr. Ivete Sopkovej, v tom čase sudkyňi Okresného súdu Trenčín na prejednanie a rozhodnutie, menovaná nevykonala žiaden procesný ani faktický úkon smerujúci k prejednaniu veci, v jej prípade v tom čase minimálne úkon nasvedčujúci príprave veci na prejednanie, najmä štúdium spisu a zistenie stavu predchádzajúceho konania vo veci. V tomto období nepodali ani strany sporu žiaden procesný úkon, či už vo forme vyjadrenia alebo iného procesného návrhu. Dokonca sa predmetný spis na súde ani nenachádzal, ale bol predložený súdu odvolaciemu.

12. Z vyššie uvedených dôvodov najvyšší súd rozhodol, že sudkyňa Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Iveta Sopková nie je v danom prípade vylúčená z prejednávania a rozhodovania danej veci.

12.1. Najvyšší súd ďalej o vylúčení ďalších sudcov Krajského súdu v Trenčíne v zmysle § 55 CSP nerozhodoval. Pokiaľ ide o predsedníčku Krajského súdu v Trenčíne JUDr. Ivetu Záleskú, nie je dôvod rozhodovať o námietke zaujatosti voči nej, nakoľko jednak nie je členkou senátu, ktorý má o predmetnom odvolaní rozhodovať, na strane druhej dôvody na vylúčenie vyplývajú z jej postavenia ako predsedníčky krajského súdu, keď rozhodovala o vylúčení JUDr. Sopkovej na základe jej oznámenia podľa § 50 CSP, a teda nie je v konaní o odvolaní zákonnou sudkyňou. K rozhodnutiu predsedníčky krajského súdu o (ne)vylúčení JUDr. Sopkovej už došlo a samo osebe jej rozhodnutie najvyšší súd zmeniť ani zrušiť nemôže a nemôže mu ani predísť. Napokon v spore, na základe skutočností z neho vyplývajúcich, vyjadrili žalobcovia pochybnosti o zaujatosti predsedníčky krajského súdu, z konania a rozhodovania vylúčená nebola.

13. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.